

Rybníky mezi Chrastí a Miřeticemi

sobota **23. dubna 2011**

Sraz: v **8:15** u Krajské nemocnice Pardubice, před hlavním vchodem

Zakončení: mezi 16:00 - 17:00 Medlešice – Medlešická hospůdka

Hlavní trasa

Celkem: 75 km

Pardubice (u nemocnice) — Černá za Bory – Tuněchody – podél Chrudimky – Kalousov – „Habrov“ – Topol – Kočí – rybník Ježdělec – Honbice – Řestoky – Chrast – po MTZ a cyklostezce č. 4122 - kolem Horeckého rybníku – Horka – Silnice – Smrček – Havlovice – Habroveč – po ZTZ - Ležáky – Nouzov – Majlant – Čekov – Strkov – Ctětín – Ctětínek – Nová Ves – Hodonín – České Lhotice – po MTZ – Nasavrky – Ochoz – Podlíšťany – Loučky – Vížky – Lukavička – Lukavice – Slatiňany – podél Chrudimky – Chrudim – po cyklostezce - Medlešice (hospůdka – konec trasy)

Trasa II.

Celkem: 45 km

Pardubice (u nemocnice) — Černá za Bory – Tuněchody – podél Chrudimky – Kalousov – „Habrov“ – Topol – Kočí – rybník Ježdělec – Honbice – Přestoky – Chrast – po MTZ a cyklostezce č. 4122 - kolem Horeckého rybníku – Horka – Silnice – Smrček – Žumberk - Lukavička – Lukavice – Slatiňany – podél Chrudimky – Chrudim – po cyklostezce - Medlešice (hospůdka – konec trasy)

/ČTZ – červená turistická značka, ZTZ – zelená turistická značka, MTZ – modrá turistická značka/

Mapa: edice KČT 1:50 000 č. 45 (Železné hory) a č.47 (Vysokomýtsko-Skutečsko)

Možnosti občerstvení: Chrast, Žumberk (jen trasa II.), Miřetice, Nasavrky, Slatiňany, Medlešice

Obě trasy vedou převážně po silnicích II., III. tříd, místních komunikacích, lesních a polních zpevněných cestách. Trasy jsou vhodné pro všechny kategorie kol (méně vhodná pro silniční kola).

Doporučení vedoucího:

Vhodné sportovní oblečení, cyklistická přilba, základní nářadí ke kolu, náhr. duše (možno i lepení) + pumpička, řádně dofoukaná kola.

Trasy připravil a výlet vede: **Jiří Ehrenberger ml.** (mobil 732952829, e-mail: J.Ehrenberger@seznam.cz)

Turisticko-vlastivědný text k trase:

Ležáky

Ležáky, nazývané podle potoka Ležák, byly osadou chudých kameníků a drobných chalupníků. Tvořilo ji osm domků. Kolorit ležáckého údolí dotvářel mlýn, který však patřil pod Miřetice. 15. března 1939 den okupace českých zemí a 27. září 1941 nástup říšského protektora R. Heydricha - to jsou dva předstupně tragédie, nejen ležácké.

V noci na 29. prosince 1941 dopravil britský letoun Halifax s kanadskou a anglickou posádkou do protektorátu tři skupiny parašutistů: Antrophoid (Jan Kubiš a Jozef Gabčík měli uskutečnit atentát na zastupujícího říšského protektora), Silver B (V. Škacha, J. Zemek) a Silver A (Alfréd Bartoš, Josef Valčík a Jiří Potůček). Ani poslední skupina nebyla vysazena přesně dle plánu - místo u Heřmanova Městce až u Poděbrad. Valčík se po mnoha nesnázích dostává s radiostanicí Libuše do Pardubic, kde se znovu setkává s Bartošem a Potůčkem.

Obrací se na bývalého poručíka čs. armády Jindřicha Vaško, správce lomu Hluboká u Dachova, vzdáleného jen několik set metrů od Ležáků. Nájemcem lomu je František Vaško. Vysílače, obsluhované Potůčkem, poskytli úkryt ve dvojitěm stropě stroje lomu. Od poloviny ledna 1942 začala vysílačka každou noc podávat depeše zpravodajského, vojenského i hospodářského charakteru. Dalším stanovištěm vysílačky se staly Lázně Bohdaneč a Mnětice u Pardubic. V polovině dubna 1942 se do lomu Hluboká vrátila, telegrafista Potůček se usadil u mlynáře Švandy v ležáckém mlýně. Spolupracuje i vrchní strážmistr Karel Kněz z četnické stanice ve Vrbatově Kostelci se svými podřízenými.

27. května 1942 byl v Praze Libni spáchán výsadek Kubišem a Gabčíkem atentát na Heydricha. 28. 5. je znovu vyhlášeno stanné právo v Praze a 29. 5. v celém protektorátu. Hitler dává K. H. Frankovi souhlas k likvidaci obce Lidice, vyvraždění mužů a odvezení žen a dětí, k vypálení obce a jejímu srovnání se zemí. Vysílací stanice Libuše přes stoupající teror volá Londýn a podává naší vládě zprávy, většinou tragické. Vysílačka mění často svůj pobyt, nakrátko byla umístěna i ve věži Včelákovského kostela, odkud se vrací do ležáckého mlýna.

Nacisté vlákali do léčky štábního kapitána Václava Morávka. Ten se na útěku zastřelil, avšak v dokumentech, jichž se předtím zbavil, našli gestapáci fotografii J. Valčíka. Podle razítka na zadní straně identifikovali někdejšího číšníka pardubického hotelu Veselka. Valčíkovi se podařilo utéci na Moravu, podílí se na atentátu na Heydricha. Společně s ostatními účastníky atentátu našel 18. června v pravoslavném kostele sv. Cyrila a Metoděje v Praze smrt. Nacisté tušili Valčíkovo spojení s ilegální vysílačkou, ale důkazy chyběly.

16. června se pražskému gestapu přihlásil Karel Čurda. Na základě jeho udání následuje vlna zatýkání. Bartošovi spolupracovníci manželé Krupkovi jsou zatčeni 17. června v Polici nad Metují. Luděk Matura podniká třicetkilometrovou cestu na kole do ležáckého mlýna, aby varoval Jiřího Potůčka a pomohl odvézt vysílačku přes Mnětice do Bohdašína a Končin u Červeného Kostelce. Devatenáctiletý Jan Třísko z Vrbatova Kostelce předává varování strážmistra Kněze mlynáři Švandovi. V pátek 19. června provádějí příslušníci pardubického gestapa důkladnou kontrolu přihlášek k pobytu v Miřeticích a Louce, kam Ležáky katastrálně patří. Navštěvují i lom Hluboká. Ráno 20. 6. byl v Pardubicích zatčen majitel lomu František Vaško s manželkou.

V neděli 21. 6. jsou zatčeni mlynář Jindřich Švanda a mechanik z lomu Hluboká Karel Svoboda. Na kapitána Bartoše je nastražena past. Při pronásledování ulicemi Pardubic se postřelí, krátce nato umírá.

V pondělí ráno 22. 6. se při služební pochůzce poblíž Habrovče zastřelil vrchní strážmistr Karel Kněz. Gestapo prohledává ležácký mlýn. Odjíždějí do Včelákova pro bratra mlynářovy ženy Josefa Štulíka. Protože není doma, dávají podmínku: nepřihlásí-li se do stanovené hodiny, bude celý Včelákov srovnán se zemí. Později zatkl i Marii Štulíkovou, rodiče Františka a Františku Pelikánovi a čtrnáctiletého Václava.

23. června den relativního klidu. Clages získává v Praze souhlas s likvidací Ležáků

24. června je zmobilizována ochranná policie z Pardubic a četnictvo i posily z Hradce Králové, několik stovek mužů. Kolony aut se blíží k Ležákům z obou stran - od Dachova i od Dřeveše. Území obklíčili nacisté s těžkými kulomety. Na znamení Waltera Lehneho začíná útok několika stovek ozbrojenců na bezbranné Ležáky. Obyvatelé zastížení v osadě jsou spolu s dělníky z Černíkova lomu shromážděni v lomu u silnice. Pro děti do včelákovské školy a do Skutče odjíždějí policejní hlídky. Po důkladné kontrole přihlášek k pobytu jsou vyhnáni přebývajících. Celkem 33 dospělých a 13 dětí je odvezeno do Pardubic. Vše cennější gestapem uloupeno, osada zapálena. Na místě osady zůstalo jen údolí plné dýmu.

Na Zámečku v Pardubicích bylo 13 dětí označeno cedulkami s osobními daty, většina oddělena od matek a odvezena do pražského Rasového a osídlovacího úřadu. Na pardubické popravě byly odváděny nejdříve ležácké ženy, potom muži. Až do svítání jsou pak těla odvážena za ozbrojeného doprovodu do tamního krematoria. Popel je gestapem zabaven a rozmetán, jen část z něj zaměstnanci dokáží uschovat.

Oficiální zpráva tisku z 26. 6. 1942: Dne 24. června byla osada Ležáky u Louky (okres Chrudim) srovnána se zemí. Dospělí obyvatelé byli podle stanného práva zastřeleni. Obyvatelstvo přechovávalo české parašutisty, kteří měli vedoucí účast na přípravách atentátu na SS-Obergruppenführera Heydricha, a pokoušelo se je zachránit před policejním zakročením. Poslední zprávu do Londýna odesílá Potůček z úkrytu v Bohdašíně 26. června: "Ležáky u Vrbatova Kostelce, kde jsem byl se svojí stanicí, byly srovnány se zemí. Lidé, kteří mi pomáhali, byli zatčeni. Příští vyslání ve 23. hodin dne 28. června." Nedošlo k němu, u obce Trnová byl zastřelen strážmistrem Půlpánem. Ke stržení trosk došlo až před vánocemi 1943.

Ležácké děti byly převezeny do Lodže. Jarmila a Marie Štulíkovy byly uznány schopnými poněmčení a předány do německých rodin pod cizími jmény. Až po válce je přivezl zpět policejní inspektor Josef Ondráček. Ostatní děti byly pravděpodobně převezeny do Chelmná. Zde byly v létě 1942 zplynovány stovky polských dětí, 82 dětí z Lidic i 11 dětí z Ležáků.

2. července 1942 bylo popraveno na Zámečku v Pardubicích dalších 40 osob, jež pomáhali Bartošově parašutistické skupině, mezi nimi mlynář Jindřich Švanda z ležáckého mlýna se ženou i jejím bratrem, oba bratři Vaškové, Karel Svoboda a další.

Gestapácký komisař Clages byl za akci Ležáky povýšen a přeložen do Budapešti, zemřel 15. 10. 1944.

Minulý režim nerad připouštěl hrdinství, nepoddajnost, odvahu a odbojnost obyčejných lidí, zvláště ve spojení se západním odbojem.

Miřetice

První písemná zmínka o obci je z roku 1325 a byla majetkem Chotěbora z Miřetic a příslušela k přestavlkému panství. V obci stávala tvrz a první zmínka o ní je z roku 1413. V okolí obce se v minulosti těžila žula a na území Miřetic byla řada chovných rybníků. Žula byla v 19. století v obci zpracovávána na dlažební kostky, obrubníky a stavební materiál pro železniční stavby. Miřetice jsou velkou obcí s 1210 obyvateli a obec tvoří kromě Miřetic několik osad, ležících v nedalekém okolí obce. Jedná se o osady Bošov, Čekov, Dachov, Dubová, Havlovice, Krupín, a Švihov. Obec leží severním směrem od města Hlinsko u severovýchodního okraje chráněné krajinné oblasti Železné hory. Miřetice se rozkládají mezi tokem říčky Ležák, na levém břehu a říčky Oběšinky. Na území obce je celá řada malých rybníků a dva větší. Jeden z větších rybníků Petráň najdeme severovýchodně od Miřetic a jihovýchodním směrem od obce na toku říčky Ležák je stejnojmenný rybník Ležák. Kromě rybníků jsou v okolí obce i zatopené bývalé žulové lomy. Jižním směrem od obce se rozprostírá rozlehlý les. Jihovýchodním směrem od Miřetic se nachází národní kulturní památka Ležáky. Jedná se o pietně upravené místo, jež připomíná osadu, kterou zlikvidovali nacisté v období heydrichiády stejně jako obec Lidice. Na místě kde dříve stávala osada Ležáky jsou pomníčky se jmény popravených obyvatel osady, obelisk a památník, vybudovaný v roce 1970. V Miřeticích se křížuje několik značených lokálních cyklistických tras a obcí prochází modrá turistická značka. Po modré značce dojdeme do obce z města Hlinska, přes pietní místo Ležáky a modrá značka z Miřetic pokračuje k železniční stanici v obci Zaječice.

Horecký rybník

Pokud stojíte na hrázi tohoto rybníka, tak jste v nadmořské výšce 277 m n.m. a díváte se na hladinu o rozloze 35 ha. Objem této nádrže je při normální hladině 175 tis. m³. Je to největší rybník chrudimského okresu. Místními je zvaný Horečák. Stará se o něj správa Rybářství Litomyšl, které zde každý sudý rok provádí výlov ryb – především kaprů. Je napájen několika drobnými přítoky z nichž největší je bezejmenný přítok od obce Horka a boční přítok od Žejbra. Od požeráku a bezpečnostního přelivu se vody stékají a před mostem na komunikaci ústí do Žejbra a tečou směrem k Podlažicím. Málo pravděpodobná destrukce hráze by mohla ohrozit část zástavby v Podlažicích.

Horecký rybník je pravděpodobně oním rybníkem, který roku 1513 u Podlažic založil s královským svolením Vilém z Postupic.

Uprostřed rybníka se nachází malebný ostrůvek poskytující útočiště labutím a divokým kachnám.

Rybník byl v minulosti (cca ještě před 20 lety) využíván ke koupání. Na jeho břehu byla vyčleněna i malá "pláž" na opalování. Lidé s oblibou plavali na ostrůvek a na rybníku zkoušeli své podomácku vyrobené surfy. Dnes se v Horeckém rybníku koupe jen odvážlivec, který nehledí na kvalitu vody. V zimě se rybník nabízí jako bruslařská plocha.

Na severovýchodním břehu rybníka se v listnatém lesíku (stromy zde byly vysázeny až v roce 1963) skrývá kaple svatého Václava, postavená za biskupa Václava z Košínů (úřad zastával v letech 1721-1731). V roce 1843 dal kapličku upravit chrastecský kněz P. Václav Lichtenberg, který v ní umístil obraz svatého Václava namalovaný Janem Kokešem. Obraz představoval klečícího svatého Václava, po jehož boku stáli dva andělé, z nichž jeden držel korunu a druhý zemský praporec. V rohu obrazu byla rovněž namalována boží rodička a dva andělé. Pod kapličkou je studánka s malým pramenem vody. Lidé dříve věřili, že když si touto vodou potrou bolavé oči, uzdraví se. V současné době je kaplička prázdná a zdevastovaná.

Jako každý správný rybník měl i Horečák svého vodníka – malého mužíka, oblečeného v žlutých kalhotách, zeleném klobouku a červeném kabátě s velkými šosy, ze kterých mu kapala voda. Vodník lákal k vodě děti i dospělé. Na děti líčil tím, že zavěšoval na rákosí různobarevné pentličky, a dospělí se snažil oklamat tím, že za jasné měsíční noci plaval po rybníce v kolébce a plakal jako malé dítě. Místní ale vodníkovi nástrahy znali, proto se jeho pláčem nedali obelstít a kolébku nikdy z vody nevytahovali. Když se vodníkovi nepodařilo v několika dnech někoho utopit, zase na delší dobu zmizel. V Podlažicích se dodnes říká, že každý sedmý rok si Horecký rybník vyžádá obět'.

Ještě jeden jmenovec Horecký rybník je i u Stráže pod Ralskem v Máchově kraji. Ten má rozlohu 73 ha a je do dnes využíván i k rekreačním účelům.

Slatiňany

Město Slatiňany naleznete v malebném kraji na úpatí Železných hor 4 km jižně od okresního města Chrudim. První písemná zmínka o Slatiňanech pochází z roku 1294, kdy zde na skalnatém ostrohu nad řekou Chrudimkou stála pouze dřevěná gotická tvrz. Jejím vlastníkem byl zřejmě František ze Slatiňan. Na sklonku XVI. století koupil panství pražský měšťan Bohuslav Mazanec z Frymburka a nechal na místě tvrze vystavět renesanční zámek. Následovala řada dalších vlastníků, jako například Jan Sigmund Knobloch, rodina Berků z Dubé, František Adam z Bubna a z Litic, František Josef ze Schönfeldu, kníže Jan Adam z Auerspergu a další následníci tohoto rodu. Snad největšího rozkvětu doznala obec v letech, kdy panství vlastnila knížecí rodina Auerspergů. V této době se postupně z bezvýznamné vsi stávají Slatiňany hospodářsky i kulturně živým místem. Vzniká zde například v roce 1859 cukrovar s rafinérií a kostkárnou, v roce 1877 továrna na umělá hnojiva, parní pila v roce 1901 a v roce 1903 lihovar. Slatiňany byly povýšeny na město 1. 7. 1971. V současné době má město spolu s místními částmi Škrovád, Kunčí, Trpišov a Kochánovice 4040 obyvatel.

Pro zajímavost - ve Slatiňanech prožila dětství a v Chrudimi studovala zpěvačka Helena Vondráčková. Studovala na SVVŠ a soukromě hru na klavír, později tanec a step. Roku 1964, ještě jako studentka, zvítězila ve finále soutěže Hledáme nové talenty v pražské Lucerně. Začala natáčet písničky v Pardubicích a natočila svůj první snímek – Červená řeka. O rok později se díky hitům *Červená řeka* a *Pátá* stala Zlatou slavicí.